

مطالعه نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در گستره جغرافیایی آموزش و پرورش مناطق محروم

محمد رحمانی *

چکیده :

امروزه در کشورهای در حال توسعه رشد کمی و کیفی مراکز آموزش عالی به عنوان اصلی‌ترین هدف دولت‌ها، در مسیر پیشرفت محسوب می‌گردد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران توسعه و تاسیس دانشگاه‌های مختلف از جمله اهداف نظام در همین راستا می‌باشد. تشکیل و تاسیس دانشگاه آزاد اسلامی، دانشگاه علمی کاربردی و دانشگاه‌های پیام نور در کنار توسعه کمی و کیفی دانشگاه‌های دولتی از اصلی‌ترین استراتژی دولت‌ها در کشور برای توسعه همه جانبه و محرومیت زدایی بوده است. در این پژوهش محقق با مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی به بررسی نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در گستره جغرافیایی آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان پرداخته و تعداد این دانش‌آموختگان را با تعداد دیگر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها که در نظام آموزشی مناطق محروم این استان اشتغال دارند را مقایسه کرده است. نتایج این بررسی در سال تحصیلی ۸۵-۸۴ نشان می‌دهد که نزدیک به ۴۰ درصد مجموع شاغلین زن و مرد در آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان، فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی هستند که نقش آن‌ها در مقاطع مختلف تحصیلی در بین کارکنان این مناطق محروم متفاوت است؛ به نحوی که در بین کارکنان دارای تحصیلات دوره کاردانی، این دانش‌آموختگان ۱۸/۵ درصد مجموع شاغلین و در بین کارکنان دارای تحصیلات دوره کارشناسی ۳۸/۳۰ درصد و در بین پرسنل دارای تحصیلات دوره کارشناسی ارشد، ۲۸ درصد مجموع شاغلین را به خود اختصاص می‌دهند، اما نکته بسیار مهمتر در این تحقیق نقش زنان دانش‌آموخته این دانشگاه در بین کارکنان زن آموزش و پرورش مناطق محروم است که این تحقیق و بررسی نشان می‌دهد حدود ۵۰ درصد شاغلین زن دارای مدرک تحصیلی دوره کارشناسی، زنان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی هستند و در بین کارکنان دارای تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد) ۸۰ درصد مردان دارای این سطح از تحصیلات، مردان دانش‌آموخته این دانشگاه بوده‌اند.

واژگان کلیدی: دانشگاه آزاد اسلامی، شاغلین، فارغ‌التحصیلان و دانش‌آموختگان، مناطق محروم، آموزش و پرورش

* محمد رحمانی عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

تاریخ دریافت: ۹۱/۱/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۱/۲/۲۷

در کشورهای پیشرفته، آموزش و پرورش به منزله کلید طلایی توسعه معرفی شده است و جای هیچ شک و تردیدی نیست که سرمایه گذاری در آموزش و پرورش به عنوان ارزشمندترین نوع سرمایه گذاری می‌تواند زمینه های ترقی و تعالی کشور را فراهم سازد .

نیل به هدف مذکور در صورتی امکان پذیر است که سمت و سوی این تلاش (علاوه بر توجه به کمیات) در جهت ارتقای کیفیت آموزش قرار بگیرد. همچنین ضرورت یک نگرش سیستمی در این راستا انکارناپذیر است زیرا ارتقای کیفی آموزش میسر نیست، مگر این که نظام آموزشی از کیفیت مطلوب بهره مند گردد.(یاری، ۱۳۸۳:۱)

کیفیت و کمیت عملکرد در هر زمینه به ویژه فعالیت‌های آموزشی به کلیه ابعاد و افراد مرتبط با فرایند آموزش و تعلیم و تربیت بستگی دارد . از آنجایی که آموزش و پرورش ، سرمایه نسل امروز و آینده کشور است، به همین جهت برای ایجاد تغییرات مطلوب فرهنگی ، اقتصادی و اجتماعی ، سیاست‌گذاران و تصمیم گیرندگان هر کشور ناچار هستند علاوه بر توجه به ابعاد کمی ، کیفیت عناصر تشکیل دهنده آموزش و پرورش را تقویت نمایند .

بنابراین ضرورت دارد دست اندرکاران امر آموزش و پرورش با تکیه بر نیروی انسانی و ارتفاع سطح آن به سایر ابعاد و عواملی که موجب افزایش کیفیت آموزش می‌گردد توجه داشته باشند . این امر مستلزم نگرش سیستمی و همچنین شناخت شاخص‌های مربوط به کیفیت است. در این راستا با استفاده از دیدگاه مدیریت کیفیت، می‌توان شاخص‌هایی جهت تبیین آموزش در نظر گرفت تا در پایان به دیدگاه نهایی این تفکر ، یعنی رضایت دست یافت .

غالباً نظام آموزش و پرورش در کشورهای در حال توسعه، در عملکرد خویش گرایش شدید به سطح خرد دارد و معمولاً اهداف سطوح عالی‌تر در نظام آموزش، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد . به همین جهت می‌توان دریافت یکی از اهداف مهم در این بینش توجه به سطوح بالاتر و بررسی بخش‌هایی از اهداف کلان در این نظام است. در چند دهه اخیر در کشور ما جذب نیروی انسانی متخصص و دانشگاهی در جهت ارتقای اهداف و سطوح آموزشی موجود، یکی از برنامه‌های کلان در سیستم آموزش و پرورش قلمداد می‌گردد. این سازمان با توجه بیشتر به جذب نیروی انسانی کارآمد و با تأکید و توجه به مناطق محروم فعالیت‌های ارزنده‌ای را برای کاهش محرومیت آموزشی در مناطق غیر برخوردار به عمل آورده که این موضوع مهم در جذب نیروی انسانی جدید و توسعه مراکز آموزش ضمن خدمت، به خوبی خود را نشان می‌دهد.

آنچه مسلم است مراکز تأمین نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش از جمله مسائلی است که بررسی آن، هم از لحاظ کمی و هم از لحاظ کیفی با فارغ‌التحصیلان سطوح مختلف دانشگاهی قابل تأمل فراوان است.

بیان مسئله

تربیت نیروی انسانی متخصص و یا به عبارتی کارشناس، آن هم جهت بهره‌مندی از توان و ظرفیت او در ساختار آموزشی ، یکی از اساسی‌ترین محورهای راهبردی توسعه برای غالب کشورهای جهان و ترمیم و اصلاح وضعیت پیکره و تقویت بنیان آن به عنوان سنگ زیرین اصلاحات در جهت پیشرفت عمده اهداف کشورهای در حال توسعه محسوب می‌گردد که در این ضرورت اجتناب‌ناپذیر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و توان‌های بالقوه و بالفعل آن‌ها برای تولید علم و تربیت نیروی انسانی ماهر و مورد نیاز، اصلی‌ترین فاکتور در فرایند برنامه‌ریزی توسعه‌ای به شکل ملی ، منطقه‌ای و ناحیه‌ای است که بررسی چشم انداز فضایی و مکانی این مراکز علمی با ظرفیت‌های آن‌ها می‌تواند روند و جریان برنامه را به شکل ناحیه‌ای از

پائین به بالا در خدمت برنامه‌ریزی‌ها به صورت اثر گذارتر قرار دهد . پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران با اهداف بلند در جمهوری اسلامی زیر بنای تفکری مبتنی بر اصول فرهنگی و ایدئولوژیکی پایه ریزی گردید، نگاه به ارتقاء سطح علمی و توزیع عادلانه خدمات در بخش‌های مختلف بالاخص آموزشی، یکی از اساسی‌ترین بینش مسئولان عالییه ایران از جمله در مناطق محروم بود که به دلیل همین توجه، دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان یکی از این دستاوردها، بدون بهره‌گیری از منابع دولتی و ثروت ملی کشور تاسیس شد که اثرات مطلوب آموزشی، فرهنگی و تخصصی را در جهت پیشبرد این اهداف در کنار دیگر مؤسسات آموزش عالی به جای گذاشت.

در این پژوهش سعی خواهیم کرد دریابیم آیا فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در مقایسه با سایر فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در ساختار شغلی مناطق محروم دارای نقش و یا جایگاهی بوده‌اند؟

مبانی نظری

هر مکان دارای صفات مشخصه محیطی، انسانی و فرهنگی است که آن را از سایر مکان‌ها متمایز می‌سازد که به آن محل توان و فضای خاص می‌بخشد و آن را از فضای مجاورش جدا می‌کند، این مکان با توجه به امکانات محیطی و منابع نیروی انسانی موجود می‌تواند دارای شاخص‌های معین در تعیین قابلیت‌ها و یا محدودیت‌های فضایی باشد که در غالب چشم اندازه‌های مختلف در ابعاد گوناگون خود قابل بررسی است. دانشگاه‌ها به عنوان مراکز علم آموزی در گستره خود با توجه به ماهیت آموزشی در ظرفیت سازی و توزیع جغرافیایی نیروی انسانی ماهر و در جهت قادر سازی و آموزش به دیگر لایه‌های جامعه بسیار موثرند، حال آنکه تأثیر گذاری این دسته از گروه‌ها در مناطق مختلف مکانی می‌تواند در جهت شناخت قدرت و توانمندی یک نوع از سیستم و تفکر آموزشی در یک ساختار آموزشی دیگر که خود در حوزه‌های مختلف اجتماعی و اداری نیز تأثیر گذار است، می‌تواند بسیار موثر باشد.

اهداف پژوهش

- مطالعه نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در ساختار آموزش و پرورش مناطق محروم
- مطالعه نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در آموزش و پرورش مناطق محروم
- مطالعه مقایسه ای جایگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی با سایر دانشگاه‌ها در آموزش و پرورش مناطق

محروم

سوالات پژوهش

آیا دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است در تربیت نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش مناطق محروم تأثیر داشته باشد؟

آیا فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها در ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم دارای جایگاه و رتبه‌ای هستند؟

متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل: آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان

متغیر های وابسته : فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، فارغ‌التحصیلان زن و مرد در گروه‌های مختلف آموزشی

فرضیه ها

- به نظر می‌رسد فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در ساختار آموزش و پرورش مناطق محروم استان تاثیر گذار بوده‌اند.
- به نظر می‌رسد نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان در مقایسه با فارغ‌التحصیلان سایر مراکز آموزش عالی دارای جایگاه و رتبه مناسبی هستند.

مواد و روش های پژوهش

روش پژوهش کتابخانه‌ای و اسنادی است که با استناد به اسناد موجود در آموزش و پرورش مرکز استان و آموزش و پرورش مناطق محروم جمع آوری شده است. نوع پژوهش نیز کاربردی است که با استفاده از استدلال‌های استقرایی و علمی گردآوری و بررسی شده است.

جامعه پژوهش

جامعه پژوهشی مورد بررسی کلیه فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مختلف کشور است که در ساختار آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان به صورت یک نمونه موردی مشغول به فعالیت هستند .

روش نمونه بردای

روش نمونه بردای با توجه به موجود بودن کل جامعه آماری فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در آموزش و پرورش مناطق محروم استان، جامعه آماری قابل دسترس است.

ابزار پژوهش

گردآوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای ، اسنادی و ثبت در جداول مورد نظر است که با مراجعه به کلیه ادارات آموزش و پرورش مناطق محروم استان جمع آوری شده است.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

بخشی از تجزیه و تحلیل داده ها توصیفی و برخی دیگر دارای جنبه‌هایی در بیان اهداف کمی تحقیق با استفاده از جداول و نمودارهای مختلف از روش‌های آماری با بهره‌گیری از نرم افزار کامپیوتری اکسل است.

تعاریف و مفاهیم

آموزش را از انتقال دانستی‌ها، اطلاعات و مهارت‌ها به فرد به شرطی که در او ایجاد تغییر کند تعریف کرده‌اند. اصولاً آموزش راهی است که مقصد آن پدید آوردن دگرگونی و تحول است و آموزشی که به هیچ گونه تحول نینجامد از معنی حقیقی خود دور است (نقیب زاده، ۱۳۸۹: ۶۱)

آموزش تجربه‌ای است مبتنی بر یادگیری و به منظور ایجاد تغییرات نسبتاً ماندگار در فرد صورت می‌گیرد تا او بتواند توانایی خود را برای انجام دادن کار بهبود ببخشد، به طور مرسوم می‌گویند آموزش می‌تواند تغییر مهارت‌ها، دانش‌ها و رفتار اجتماعی را در بر داشته باشد آموزش می‌تواند به معنای به وجود آمدن تغییر در دانش افراد، طرز کارشان، نگرش‌هایشان در مورد کار یا تعامل آنان با همکاران و سرپرستانشان باشد (طوسی و همکاران، ۱۳۷۷: ۲۴۸ - ۲۴۷)

با رشد سریع و رو به افزایش پیشرفت‌ها در رابطه با کاربرد دانش و تکنولوژی، لزوم آشنایی با آن‌ها یکی از ضرورت‌های جوامع بشری است و این مهم از طریق آموزش تحقق می‌یابد. نکته قابل توجه این است که آموزش نه تنها تأثیر مستقیم بر

رشد اقتصادی دارد، بلکه در تحلیلی که ماریس از بررسی اطلاعات در شش کشور در حال توسعه ارائه داده به این نتیجه رسیده است که سرمایه‌گذاری‌های عمومی وقتی همراه با سرمایه‌گذاری‌های آموزشی نباشد، تأثیر کمتری بر رشد اقتصادی خواهند داشت، بنابراین آموزش یک عامل مهم برای توسعه و تکامل جوامع بشری به حساب می‌آید (محمودآبادی، ۱۳۷۳: ۱۱۱-۱۱۳)

قوام و پایداری هر سازمانی به طور کامل به میزان اطلاعات و آگاهی‌های آن سازمان بستگی دارد، در این رابطه می‌توان گفت «آموزش تجمع و پیوستگی همه نیروهای مادی، فکری و مذهبی به منظور آگاهی لازم برای شناخت و مبارزه با استبداد، استثمار و استثمار است».

آموزش

در فرهنگ عمید در مقابل کلمه آموزش، معنای آموختن، تعلیم دادن و یاد دادن آورده شده است (عمید، ۱۳۶۰: ۵۱) در فرهنگ حمیم در مقابل کلمه instruct معنای دستور دادن و تعلیم دادن، چیز یاد دادن، آگاه کردن دیده می‌شود و نیز در مقابل کلمه instruction که در فارسی غالباً معادل کلمه آموزش و در نظر گرفته می‌شود تعلیم، آموزش و دستور دادن آورده شده است (حمیم، ۱۳۷۲: ۱۳-۱۸)

پرورش

آنچه در فرهنگ لغت در معنای پرورش آمده است چهار معنای متفاوت را در بر می‌گیرد:

۱- تربیت، تعلیم، تأدیب. ۲- فرهنگ، تمدن. ۳- پرستیدن، پرستش. ۴- خوراک، خورش، غذا، طعام. زمانیکه این کلمه در کنار واژه آموزش به کار برده می‌شود، معنای اول مدنظر بوده و معنای دیگر کاربردی ندارد.

آموزش و پرورش

یکی از سازمان‌های مهم و موثر در جهان امروز و آینده سازمان آموزش و پرورش می‌باشد. سازمانی که الگوی تمام نهادها و مؤسسات و سازمان‌های رسمی جامعه است و موضوع اساسی و محور اصلی این سازمان، انسان می‌باشد. مهمترین و دشوارترین مساله انسان تعلیم و تربیت است. (غلامحسین شکوهی، ص ۵) آموزش و پرورش از دیرباز به عنوان وسیله‌ای جهت تداوم و بقای آداب و رسوم، اعتقادات، رفتارها، دانش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌هایی که در جامعه وجود دارد به شمار می‌رفت و در ابعاد و افزایش مهارت‌ها و معلومات کارکنان اداره یا سازمان نقش مؤثری داشته است (پرداختچی، ۱۳۷۳: ۲۵)

شاخص‌های تعیین مناطق محروم

کم‌رشدی در واقع پدیده‌ای است عمومی و در نهایت پیچیدگی این پدیده در هر سرزمین به صورت همبستگی میان علائم اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی ظهور می‌کند (سهامی، ۱۳۴۷: ۴) یکی از ویژگی‌های جوامع توسعه نیافته خصلت دوگانگی است، بخش سنتی بر پایه تولید سنتی متکی بوده و انگیزه تولید در این نظام جهت رفع نیازمندی‌های اولیه و حفظ بقای انسان است. سطح نازل زندگی عمومی یک امر کمی و کیفی است و دارای جوانب گوناگونی نظیر کمبود مسکن، فقر بهداشتی، محدودیت آموزش و پرورش نرخ بالای مرگ و میر کودکان و استفاده از وسایل ابتدایی می‌باشد (نراقی، ۱۳۷۴: ۶۸). مناطق محروم در واقع به مناطقی اطلاق می‌گردد که از لحاظ شاخص‌های استاندارد شده کشور در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و آموزشی نسبت به دیگر مناطق ضعیف و محروم باشند که این حوزه‌ها براساس گستردگی و وسعت می‌توانند یک استان، شهرستان یا بخشی از نواحی مختلف را در تقسیمات کشور به خود اختصاص دهند، برای هر یک از این

شاخص‌ها، ضرایب و درصدهای خاصی از سوی وزارت کشور معین و ابلاغ گردیده است که در این مبحث مجالی به پرداختن آن نیست. (سهامی، ۱۳۴۷: ۵)

با توجه به تاکید قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در برقراری قسط و عدل یا رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه اقشار، با انجام مطالعات مقدماتی در سال ۶۱ توسط سازمان برنامه و بودجه به منظور آگاهی یافتن و شناخت مناطق محروم کشور جهت پاسخ به مشکلات ناشی از محرومیت حرکت جدی به خود گرفت. مناطق محروم در واقع به مناطقی اطلاق می‌گردد که از لحاظ شاخص‌های استاندارد شده کشور در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، و آموزشی نسبت به دیگر مناطق ضعیف و محروم باشند که این حوزه‌ها بر اساس گستردگی و وسعت می‌توانند یک استان، شهرستان یا بخشی از نواحی مختلف را در تقسیمات کشور به خود اختصاص دهند (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۸۵). این شاخص‌ها ضرائب و درصدهای خاصی است که از سوی وزارت کشور معین و ابلاغ می‌گردد در این پژوهش از آنجایی که غالب مناطق محروم در استان همدان بخش‌هایی از مراکز شهرستان‌ها هستند این شاخص‌ها و ضرائب در رتبه بندی تعیین مناطق محروم در ابعاد بخش آورده می‌شود (رحمانی، ۱۳۸۵: ۱۴)

الف) شاخص‌های اجتماعی شامل نرخ باسوادی جمعیت (شهری و روستایی)، تراکم خانوار در واحد مسکونی، نسبت واحدهای مسکونی بادوام به کل واحدهای مسکونی، نرخ بیکاری، بار تکفل، نرخ اشتغال، نسبت شهرنشین.

ب) شاخص‌های بهداشتی و درمانی شامل نسبت روستاهای دارای آب آشامیدنی، نسبت جمعیت به مراکز بهداشتی و درمانی روستایی، نسبت جمعیت به مراکز بهداشتی و درمانی شهری، نسبت جمعیت به مراکز رادیو گرافی و سونوگرافی، نسبت جمعیت به آزمایشگاه شهری و روستایی، نسبت جمعیت به داروخانه، نسبت جمعیت به پزشک عمومی، نسبت جمعیت به پزشک خصوصی.

ج) شاخص‌های آموزشی شامل نسبت جمعیت به آموزشگاه‌های راهنمایی تحصیلی (شهری-روستایی)، نسبت جمعیت به آموزشگاه متوسطه تحصیلی (شهری و روستایی)، ضریب بهره‌مندی جمعیت از مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای با عملکرد شهرستانی، ضریب بهره‌مندی از امکانات آموزش عالی دولتی، ضریب بهره‌مندی جمعیت از امکانات دانشگاه آزاد اسلامی، ضریب بهره‌مندی جمعیت از امکانات مراکز آموزشی وابسته به دستگاه‌های دولتی، ضریب بهره‌مندی جمعیت از امکانات رشته‌های دانشگاه پیام نور.

د) شاخص‌های فرهنگی ورزشی و توریستی شامل ضریب بهره‌مندی جمعیت از کتابخانه (شهری و روستایی)، ضریب بهره‌مندی جمعیت از امکانات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ضریب بهره‌مندی جمعیت از مجتمع فرهنگی و هنری، ضریب بهره‌مندی جمعیت از سینما، ضریب بهره‌مندی جمعیت از تاسیسات عمده ورزشی.

ذ) شاخص‌های زیرساختی شامل نسبت روستاهای برخوردار از برق، نسبت روستاهای برخوردار از گاز، نسبت روستاهای برخوردار از تلفن، فاصله مرکز بخش از مرکز شهرستان، فاصله مرکز بخش از مرکز استان، فاصله مرکز بخش از مرکز کشور، ضریب بهره‌مندی از شبکه راه‌آهن، فاصله مرکز بخش از ایستگاه عملیاتی راه‌آهن، فاصله مرکز بخش از نزدیکترین فرودگاه عملیاتی (همان منبع).

دانشگاه آزاد اسلامی ایران

دانشگاه آزاد اسلامی در سراسر کشور با یک پوشش متعادل و مناسب، راه فراگیری و ادامه تحصیل در مقاطع عالی آموزش را برای همه علاقمندان فراهم نموده است

هر فرد می‌تواند بنا به تمایل خود در آزمون شماره یک (رشته های غیر پزشکی) و آزمون شماره دو (رشته های علوم پزشکی) و همچنین در گزینش مربوط به رشته های نظام آموزشی پاره وقت به طور مستقل یا توأم شرکت نماید.

آموزش در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظام واحدی است. در این نظام هر درس با توجه به سرفصل و حجم مطالب از یک، دو، سه، چهار و یا... واحد درسی تشکیل شده است. دانشجویان در هر نیمسال تحصیلی با انتخاب تعدادی از دروس براساس ضوابط مربوط و حضور در کلاس های نظری و عملی آنها، در پایان نیمسال تحصیلی در امتحان آن دروس شرکت می نمایند و پس از موفقیت در امتحان کلیه دروس فارغ التحصیل می شوند. در این نظام آموزشی، چنانچه دانشجویی در یک درس نمره قبولی نیاورد، فقط ملزم به گذراندن مجدد همان درس می باشد. براساس مفاد آئین نامه آموزشی تعداد واحدهای درسی لازم برای گذراندن هر یک از دوره های کاردانی، کارشناسی و دکتری حرفه ای برطبق مصوبات شورای عالی برنامه ریزی تعیین و اعلام می شود. ([Http\\:daneshnameh.roshd.ir](http://daneshnameh.roshd.ir))

تاریخچه دانشگاه آزاد اسلامی در ایران

روز ۳۱ اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۱ آیت ... هاشمی رفسنجانی در خطبه نماز جمعه تهران برای اولین بار از طرحی به نام دانشگاه آزاد اسلامی سخن گفت. در حقیقت سخنان ایشان، نتایج رایزنی هایی بود که او و دکتر عبدا... جاسبی برای راه اندازی دانشگاه آزاد اسلامی انجام داده بودند.

دکتر جاسبی می گوید: «جناب آقای هاشمی رفسنجانی، اساسنامه این دانشگاه و طرح آن را خدمت حضرت امام رضوان ... تعالی عرض کردند و حضرت امام در حقیقت با تأیید و کمک ۱۰ میلیون ریالی خود، پایه اولیه و اصلی این دانشگاه را پی ریزی کردند ... بزرگترین حمایتی را که همواره این دانشگاه داشته، این است که شروع کارش چه از نظر مادی و چه از نظر معنوی با دست مبارک امام (ره) بوده است.»

در آذر ماه همان سال اساسنامه دانشگاه نوشته شد که بر اساس آن دانشگاه مؤسسه عام المنفعه ای معرفی گردید که همه هزینه های آن صرف امور مربوط به دانشگاه می شود. ۳ ماه بعد روز چهارم اسفند ماه سال ۱۳۶۱ در گوشه ای از روزنامه رسمی ایران آگهی به چشم می خورد که موجودیت دانشگاه آزاد اسلامی را اعلام می داشت.

(<http://shasosa۲۲.persianblog.ir>)

آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان

با توجه به ویژگی ها و ضرائب متعددی که وزارت کشور برای تعیین مناطق محروم می شناسد، تا سال ۱۳۸۵ بخش های فامنین، قروه درجزین، شیرین سو، صالح آباد، ازندریان، سامن، فیروزان، فرسفج، کبودرآهنگ، گل تپه، جوکار و قهاوند با ضریب محرومیت ۴ و دمق با ضریب محرومیت ۵ در استان همدان جزء مناطق محروم کشور هستند که در این پژوهش ما ۶ بخش را از بین بخش های مورد نظر بررسی و جایگاه فارغ التحصیلان دانشگاه پیام نور را در آموزش و پرورش مناطق محروم بررسی خواهیم نمود.

در این پژوهش یکی از نهادهای آموزشی نیز با عنوان مراکز ضمن خدمت معلمان که تا زمان این تحقیق رسماً به عنوان مراکز آموزش عالی شناخته نمی شود، در ردیف مؤسسات آموزش عالی آورده شده است که در صورت حذف افراد آموزش دیده در این مراکز، نقش مجموع فارغ التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در مجموع شاغلین آموزش و پرورش در مناطق محروم بیشتر می شود. بررسی ها نشان می دهد ۲۰۲۸ نفر زن و ۲۵۲۹ نفر مرد تا سال تحصیلی ۸۵-۸۴ در آموزش و پرورش مناطق

محروم و کم برخوردار استان همدان اشتغال داشته‌اند که از این تعداد از شاغلان ۸۲۶ نفر از زنان و ۴۷۸ نفر از مردان شاغلینی هستند که از دانشگاه آزاد اسلامی فارغ التحصیل شده‌اند، از مجموع ۱۳۰۴ نفر از فارغ‌التحصیلان این دانشگاه تعداد زنان به نسبت مردان این دانشگاه قابل توجه‌تر است، به نحوی که نزدیک به دو برابر شاغلین دارای مدرک دانشگاه آزاد اسلامی را زنان این دانشگاه تشکیل می‌دهند که این خود از منظر مختلف قابل بررسی است. البته در بررسی و جمع‌بندی اطلاعات بدست آمده به حقایق بسیار جالبی می‌توان رسید. در تجزیه و تحلیلی که پیش روی داریم درخواهیم یافت که اگر مجموعه دانشگاه آزاد اسلامی که در دوره‌های مختلف زمانی، بارها مورد بی‌مهری قرار گرفته است نبود، چه خلاء بزرگی در سیستم آموزشی کشور و به خصوص در مناطق محروم و به ویژه در بخش نیروی متخصص دانشگاهی زن مشاهده می‌شد. این نقش در ساختار اداری و آموزش در مسیر توسعه کشور بسیار قابل توجه است. در این نمونه از پژوهش این حقیقت و نقش دانشگاه آزاد اسلامی را به زیبایی تمام نمایش داده‌ایم و سعی کرده‌ایم به تفکیک، به بررسی جایگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی نسبت به سایر دانشگاه‌ها در آموزش پرورش مناطق مختلف محروم و کم برخوردار استان همدان که دارای تشکیلات سازمانی در یک گستره جغرافیایی مشخص هستند و زیر نظر مرکز استان همدان اداره می‌شوند بپردازیم.

در تحلیل اطلاعات بدست آمده از مجموع ۲۰۲۸ نفر شاغل زن در سال تحصیلی (۸۵-۸۴) در مناطق محروم در شهرهای (کیودرآهنگ، دمق، گل تپه، شراء، خزل، فامنین) ۸۲۶ نفر آن از زنان فارغ التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی بودند، این رقم حاکی از این واقعیت است که ۴۱ درصد مجموع شاغلین زنی که امروز به ارائه خدمات آموزشی در مناطق کم برخوردار استان می‌پردازند، زنانی هستند که از دانشگاه آزاد اسلامی فارغ التحصیل شده‌اند. مابقی کارکنان متعلق به دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه پیام نور، تربیت معلم، و ضمن خدمت آموزش و پرورش است. البته این رقم و درصد بدست آمده، نقش تعداد فارغ‌التحصیلان زن در مجموع شاغلین زن آموزش و پرورش این مناطق را نشان می‌دهد و این جایگاه در مقاطع مختلف تحصیلی شاغلین تغییرات قابل توجهی را به نسبت قبل از انقلاب اسلامی در حضور زنان در فضای شغلی جامعه ایرانی نشان می‌دهد. این اثرگذاری ناشی از سیستمی در ساختار آموزش عالی است که با تمام کمبودها بدون کوچکترین تکیه مالی به ثروت نفت و درآمدهای عمومی کشور، راه بسیار دشواری را طی کرده است و حال که ثمرات آن توانسته بدون فشار مالی به دولت، راه را در مسیر توسعه کشور بهتر نمایان سازد در تلاطم امواجی دیگر قرار گرفته است که چون از جنس دانشگاه نیست به آن نمی‌پردازیم. ما قصد نقد فعالیت‌های خوب دیگر دستگاه‌های فعال کشور را نداشته و شاید بهتر بگوییم نداریم ولی اشاره به این موضوع نیز خالی از لطف نیست که یک چنین اقدامی در حالی صورت گرفته است که سرانه ای که برای دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی بدون استفاده از اعتبارات دولتی هزینه و صرف می‌شود یک ششم اعتباری است که دولت برای هر دانشجو به دانشگاه‌های دولتی اختصاص می‌دهد. در بالا به یک اشاره گذرا، نقش زنان فارغ التحصیل دانشگاه آزاد را آورده و جایگاه آن را در بین دیگر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها که در مناطق محروم شاغل هستند بررسی کردیم. دانشگاه آزاد اسلامی در تامین نیروی انسانی آموزش و پرورش مناطق محروم استان در بخش مردان هم دارای سهم مناسبی است به نحوی که پس از فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم، فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی پایه پای دانشگاه دولتی اصلی‌ترین مرکز تامین کننده این نیاز برای این ساختار آموزشی بوده است.

جدول شماره (۱): فارغ‌التحصیلان شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان (سال ۸۵-۸۴)

محل اخذ مدرک تحصیلی	زن	درصد	مرد	درصد	جمع	درصد
دانشگاه آزاد	۸۲۶	۴۱	۴۷۸	۱۹	۱۳۰۴	۲۸,۵
دانشگاه دولتی	۳۰۸	۱۵	۴۹۳	۱۹	۸۰۱	۱۷,۵
دانشگاه پیام نور	۱۵۲	۷,۵	۱۵۸	۶	۳۱۰	۷
تربیت معلم	۵۹۹	۲۹,۵	۱۰۷۵	۴۲	۱۶۷۴	۳۶,۵
ضمن خدمت	۱۴۳	۷	۳۵۵	۱۴	۴۹۸	۱۰,۵
جمع	۲۰۲۸	۱۰۰	۲۵۵۹	۱۰۰	۴۵۸۷	۱۰۰

منبع: آموزش و پرورش

جدول شماره (۲): نسبت درصد جنسی فارغ‌التحصیلان هر یک از دانشگاه‌ها در ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم (سال ۸۵-۸۴)

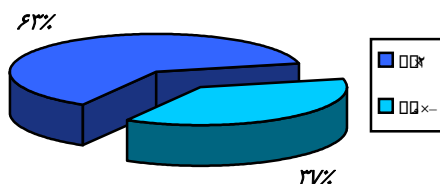
محل اخذ مدرک تحصیلی	زن	درصد	مرد	درصد	جمع	درصد
دانشگاه آزاد	۸۲۶	۶۳	۴۷۸	۳۷	۱۳۰۴	۱۰۰
دانشگاه دولتی	۳۰۸	۳۸,۵	۴۹۳	۶۱,۵	۸۰۱	۱۰۰
دانشگاه پیام نور	۱۵۲	۴۹	۱۵۸	۵۱	۳۱۰	۱۰۰
تربیت معلم	۵۹۹	۳۶	۱۰۷۵	۶۴	۱۶۷۴	۱۰۰
ضمن خدمت	۱۴۳	۲۹	۳۵۵	۷۱	۴۹۸	۱۰۰
جمع	۲۰۲۸	۴۴	۲۵۵۹	۵۶	۴۵۸۷	۱۰۰

منبع: آموزش و پرورش استان

فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی ۱۹ درصد مجموع شاغلین مرد آموزش و پرورش مناطق محروم استان (کبودراهنگ ، گل تپه ، دمیق ، خزل ، فامنین) را تشکیل می‌دهند. در این بررسی اجمالی مشخص می‌گردد در ایجاد تحول اجتماعی و ورود زنان در ساختار شغلی، دانشگاه آزاد اسلامی به مراتب نقش بسیار تعیین کننده ای به نسبت دیگر دانشگاه‌ها دارد بنحویکه از مجموع کسانی که با مدرک دانشگاه آزاد اسلامی به استخدام آموزش و پرورش مناطق محروم در آمده اند ۶۳ درصد زنان و ۳۷ درصد مردان هستند، یعنی به عبارتی همان طور که قبل نیز اشاره شد نزدیک به دو برابر مردان فارغ التحصیل دانشگاه آزاد، زنان این دانشگاه در ارائه خدمات آموزشی در مسیر توسعه آموزشی در مناطق محروم نقش بازی می کنند. این در حالی است که در دانشگاه‌های دولتی این نقش مردان است که بیش از فارغ‌التحصیلان زن دانشگاه دولتی فضای شغلی آموزش آموزش و پرورش را در مناطق محروم اشغال کرده است. اطلاعات مورد نظر در جدول شماره (۱) و (۲) و نمودار شماره (۱) آورده شده است. بررسی ها نشان داد ۶۱ درصد شاغلین فارغ التحصیل دانشگاه دولتی که در این مناطق به تعلیم و تربیت اشتغال دارند مردان و ۳۹ درصد زنان هستند.

در یک نظر اجمالی نقش دانشگاه آزاد در ایجاد تحول ساختاری در ورود زنان به کار و فعالیت و همچنین تامین نیروی انسانی متخصص و کارآمد برای خدمت در مناطق محروم و کم برخوردار مشاهده نمود.

همدان

محقق برای رسیدن به نتایج دقیقتر از نقش فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم به بررسی مقاطع تحصیلی شاغلین، تعداد و جنسیت آن‌ها به تفکیک دانشگاه‌هایی که از آن فارغ‌التحصیل شده‌اند پرداخته است تا جایگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها با توجه به مقطع تحصیلی نشان دهد. در این بررسی اطلاعات بدست آمده نشان می‌دهد که بیش از ۱۸/۳۳ درصد از کارکنان مناطق محروم که دارای مدرک کاردانی، هستند فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی می‌باشند که پس از تربیت معلم و مراکز ضمن خدمت، دانشگاه آزاد اسلامی وضعیت مناسبتری در میان دیگر دانشگاه دارد، اما همین شاغلین را اگر به تفکیک زن و مرد مورد بررسی قرار دهیم نقش زنان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد به مراتب ارتقاء پیدا می‌کند و به نسبت مجموع زنان شاغل دارای تحصیلات کاردانی، سهم این گروه به بیش از ۳۱/۵ درصد می‌رسد که پس از فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم بیشترین افراد شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم را تشکیل می‌دهند. در بررسی شاغلان مرد دارای مدارک کاردانی از مجموع ۱۲۶۰ نفر شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم فقط ۸/۳۳ درصد آنان فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی هستند.

در مقطع کارشناسی از مجموع ۲۲۹۳ نفر شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم ۸۷۷ نفر فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی هستند که قریب به ۳۸/۳۰ درصد از مجموع شاغلان در آموزش و پرورش مناطق محروم می‌باشند، این رقم و درصد بیانگر این است که این دانشگاه در تعداد شاغلان دارای مدرک کارشناسی در مناطق محروم جایگاه اول به نسبت دیگر شاغلان فارغ‌التحصیل از دیگر دانشگاه‌ها داراست و وقتی این مقطع به تفکیک جنسیت مورد بررسی و مطالعه قرار می‌گیرد موضوع قابل تامل تر و بسیار مورد توجه تر قرار می‌گیرد به نحوی که از مجموع ۱۰۶۲ نفر از شاغلان زن دارای مدرک کارشناسی در این ساختار شغلی ۵۲۴ نفر یعنی قریب به ۵۰ درصد سهم شاغلان زن فارغ‌التحصیل از دانشگاه آزاد اسلامی است که در این بخش با فاصله بسیار قابل توجه به نسبت دیگر دانشگاه‌ها در جایگاه اول قرار دارد. در این میان مردان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی در مقطع کارشناسی با ۳۵۳ نفر از مجموع ۱۲۳۱ نفر قریب به ۲۹ درصد مجموع شاغلان مرد آموزش و پرورش مناطق محروم را به خود اختصاص می‌دهند که این رقم نیز فارغ‌التحصیلان این دانشگاه را در بین دانشگاه‌های دیگر در رتبه اول قرار داده است. در دوره کارشناسی ارشد از مجموع ۸۹ نفر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مختلف که در مناطق محروم استان همدان شاغل هستند، بیش از ۲۸ درصد آن‌ها فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی می‌باشند که در این مقطع مردان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی هم در مجموع فارغ‌التحصیلان شاغل از دانشگاه‌های دیگر از جایگاه بهتری برخوردارند و هم در مجموع دارندگان مدرک دوره کارشناسی ارشد از دانشگاه آزاد اسلامی که در آموزش و پرورش مناطق محروم شاغل هستند. در تحلیل موضوعی این بخش باید گفت که از مجموع شاغلان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد که از دانشگاه آزاد اسلامی فارغ‌التحصیل شده‌اند، ۸۰ درصد مردان دارای این سطح از تحصیلات هستند اما

اگر این سهم در مقایسه با مجموع شاغلان فارغ التحصیل از دانشگاه‌های مختلف نیز بررسی نماییم، متوجه می‌شویم که قریب به ۲۲/۵ درصد از مجموع شاغلان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد از دانشگاه‌های مختلف اعم از زن و مرد را فقط مردان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد از دانشگاه آزاد اسلامی به خود اختصاص می‌دهند. بررسی‌ها نشان می‌دهد این دانشگاه در ردیف بالاترین جایگاه تعداد شاغلین در بین دارندگان تحصیلات کارشناسی ارشد قرار دارد و نقش اساسی را در تامین کادر مورد نیاز آموزش و پرورش در مقطع کارشناسی ارشد ایفا می‌نماید. اگر تعداد فارغ‌التحصیلان دارای مدرک کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی را فقط با مردان دارای این سطح از تحصیلات از دیگر دانشگاه‌ها مقایسه کنیم، آن وقت جایگاه مردان شاغل فارغ التحصیل دوره کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد به نسبت دیگر مردان فارغ التحصیل دانشگاه‌ها بسیار پرمنزلت‌تر خواهد شد، به نحوی که ۸۰ درصد مجموع مردان شاغل دارای مدرک کارشناسی ارشد در آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان را به خود اختصاص خواهد داد.

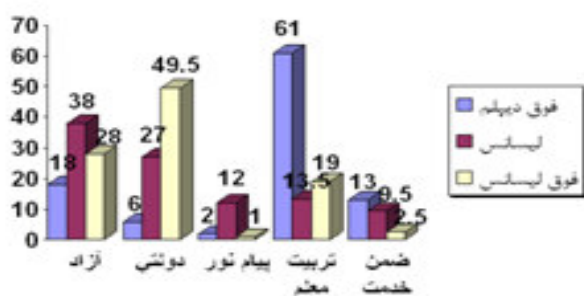
جدول شماره (۳) : مقایسه فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت در ساختار آموزشی آموزش و پرورش مناطق محروم

استان همدان (سال ۸۵-۸۴)

فوق دیپلم						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۱۸,۳۳	۴۰۳	۸,۳۳	۱۰۵	۳۱,۵	۲۹۸	آزاد
۶	۱۴۲	۷	۸۱	۷	۶۱	دولتی
۲	۳۶	۱	۹	۳	۲۷	پیام نور
۶۱	۱۳۴۴	۶۸	۸۵۶	۵۲	۴۸۸	تربیت معلم
۱۳	۲۸۰	۱۶	۲۰۹	۷	۷۱	ضمن خدمت
۱۰۰	۲۲۰۵	۱۰۰	۱۲۶۰	۱۰۰	۹۴۵	جمع
لیسانس						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۳۸	۸۷۷	۲۸,۵	۳۵۳	۴۹	۵۲۴	آزاد
۲۷	۶۱۵	۳۱	۳۷۸	۲۲	۲۳۷	دولتی
۱۲	۲۷۳	۱۲	۱۴۸	۱۲	۱۲۵	پیام نور
۱۳,۵	۳۱۱	۱۷	۲۰۸	۱۰	۱۰۳	تربیت معلم
۹,۵	۲۱۷	۱۱,۵	۱۴۴	۷	۷۳	ضمن خدمت
۱۰۰	۲۲۹۳	۱۰۰	۱۲۳۱	۱۰۰	۱۰۶۲	جمع
فوق لیسانس						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۲۸	۲۵	۲۹,۵	۲۰	۲۴	۵	آزاد
۴۹,۵	۴۴	۵۰	۳۴	۴۷,۵	۱۰	دولتی
۱	۱	۱,۵	۱	-	-	پیام نور
۱۹	۱۷	۱۶	۱۱	۲۸,۵	۶	تربیت معلم
۲,۵	۲	۳	۲	-	-	ضمن خدمت
۱۰۰	۸۹	۱۰۰	۶۸	۱۰۰	۲۱	جمع

منبع : آموزش و پرورش

نمودار شماره (۲) : سهم فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی به تفکیک مدرک تحصیلی در ساختار آموزشی، آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان در مقایسه با سایر مراکز آموزش عالی

جدول شماره (۴) : توزیع فارغ‌التحصیلان به تفکیک مقطع تحصیلی و جنسیت در هر دانشگاه، در ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان (سال ۸۵-۸۴)

فوق دیپلم						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۱۰۰	۴۰۳	۲۶	۱۰۵	۷۴	۲۹۸	آزاد
۱۰۰	۱۴۲	۵۷	۸۱	۴۳	۶۱	دولتی
۱۰۰	۳۶	۲۵	۹	۷۵	۲۷	پیام نور
۱۰۰	۱۳۴۴	۶۴	۸۵۶	۳۶	۴۸۸	تربیت معلم
۱۰۰	۲۸۰	۷۵	۲۰۹	۲۵	۷۱	ضمن خدمت
۱۰۰	۲۲۰۵	۵۷	۱۲۶۰	۴۳	۹۴۵	جمع
لیسانس						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۱۰۰	۸۷۷	۴۰	۳۵۳	۶۰	۵۲۴	آزاد
۱۰۰	۶۱۵	۶۱.۵	۳۷۸	۳۸.۵	۲۳۷	دولتی
۱۰۰	۲۷۳	۵۴	۱۴۸	۴۶	۱۲۵	پیام نور
۱۰۰	۳۱۱	۶۷	۲۰۸	۳۳	۱۰۳	تربیت معلم
۱۰۰	۳۱۷	۶۶.۵	۱۴۴	۳۳.۵	۷۳	ضمن خدمت
۱۰۰	۲۲۹۳	۵۴	۱۲۳۱	۴۶	۱۰۶۲	جمع
فوق لیسانس						مقطع
درصد	جمع	درصد	مرد	درصد	زن	محل اخذ
۱۰۰	۲۵	۸۰	۲۰	۲۰	۵	آزاد
۱۰۰	۴۴	۷۷	۳۴	۲۳	۱۰	دولتی
۱۰۰	۱	۱۰۰	۱	-	-	پیام نور
۱۰۰	۱۷	۶۵	۱۱	۳۵	۶	تربیت معلم
۱۰۰	۲	۱۰۰	۲	-	-	ضمن خدمت
۱۰۰	۸۹	۷۶.۵	۶۸	۲۳.۵	۲۱	جمع

منبع : آموزش و پرورش استان همدان

نتیجه گیری

دانشگاه آزاد اسلامی به عنوان یک مؤسسه آموزشی و پژوهشی عالی غیر دولتی و غیر انتفاعی با گستره سازمانی وسیع در سطح کشور به منزله یک مؤسسه آموزشی عالی که از نظر حجم و وسعت عملیات و جامعه تحت پوشش، در خارج از قلمرو دستگاه دولت، دست اندرکار آموزش خیل عظیمی از جوانان علاقمند به تحصیل و آموزش می‌باشد و به عنوان یکی از موثرترین سازمان‌های غیر دولتی و حتی دولتی در آموزش نیروی انسانی و تامین کادر متخصص دستگاه‌های مختلف و ارتقاء وضعیت فرهنگی، اجتماعی کشور در مسیر توسعه است.

امروزه فارغ‌التحصیلان این دانشگاه با بسیاری از مشکلات و تنگناها با ۳۵۰ عنوان رشته در مقاطع مختلف تحصیلی، در سازمان‌ها و ارگان‌های خصوصی و دولتی بسیاری مشغول به فعالیتند، در واقع این دانشگاه با عمری کوتاه و جوان سهم بسزایی را در تربیت انسان‌هایی کارآمد در جهت نیل به اهداف توسعه و پیشرفت آتی کشور، داشته است که خود بیانگر تأثیر کارآمدی بخش خصوصی نسبت به بخش‌های دولتی است.

به راستی یکی از سازمان‌هایی که تامین نیروی انسانی آن وابسته به فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌هاست و بدنه اصلی آن را آموزگاران تربیت یافته از دانشگاه تشکیل می‌دهند آموزش و پرورش هر کشور است که رسالت سنگین تعلیم و تربیت فرزندان هر جامعه‌ای را به عهده دارد.

بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان نقش بسزایی را دارد و حدود ۳۹ درصد از کل شاغلین این سازمان را به خود اختصاص داده است که از این میزان ۶۰ درصد را زنان و ۴۰ درصد را مردان تشکیل می‌دهند. همواره چند نکته بارز به عنوان شاخص‌های اساسی در توسعه یافتگی محسوب می‌گردد. یکی آموزش افراد نیازمند به تعلیم و دیگری داشتن کادر دارای مهارت آموزشی تعلیم دیده در فضاهای دانشگاهی و همینطور فعال بودن جامعه زنان در ساختار اجتماعی و شغلی از جمله در بخش آموزش و فرهنگ را می‌توان از مهم‌ترین این شاخص‌ها برشمرد. در ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی تامین ۳۹ درصد از کادر مورد نیاز در آموزش و پرورش توسط دانشگاه آزاد اسلامی آن هم در حیاتی‌ترین نقاط جغرافیایی ایران که از آن به عنوان مناطق محروم یاد می‌شود، بسیار قابل تحسین است. این دانشگاه به عنوان اولین و بیشترین تامین کننده نیروی انسانی برای این مناطق، دارای اهمیت بسیار بالایی است. از منظری دیگر در بررسی عمیق‌تر موضوع تحقیق، تأثیرات فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی در مسیر توسعه کشور، نقش بی بدیلی داشته است و نقش ۴۰ درصدی زنان فارغ‌التحصیل این دانشگاه را در ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم که رتبه و جایگاه اول این دانشگاه را در بین دانشگاه‌های دولتی، دانشگاه پیام نور، تربیت معلم و ضمن خدمت نشان می‌دهد و این موضوع حاکی از تأثیرگذاری این دانشگاه در مسیر توسعه و رشد و تعالی کشور به خصوص در بخش تعلیم و تربیت فرزندان این مرز و بوم در مناطق محروم است.

در پایان با توجه به بررسی‌های صورت گرفته نتایج ذیل حاصل گردید:

۱- افزایش اهمیت نقش دانشگاه آزاد اسلامی در تامین نیروی انسانی مورد نیاز کشور به ویژه در مناطق محروم و کم

برخوردار

۲- بیشترین زنان شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم زنان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی می‌باشند.

۳- تعداد مردان فارغ‌التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی به نسبت زنان کمتر است اما همین تعداد به نسبت مردان شاغل

فارغ‌التحصیل از سایر دانشگاه‌ها رتبه اول را داراست.

- ۴- اهمیت نقش ۴۰ درصدی زنان فارغ التحصیل این دانشگاه در مجموع ساختار شغلی آموزش و پرورش مناطق محروم
- ۵- دانشگاه آزاد اسلامی در مقطع کارشناسی بیشترین شاغلین آموزش و پرورش مناطق محروم را دارد.
- ۶- زنان دارای مدرک کارشناسی شاغل در آموزش و پرورش مناطق محروم ۵۰ درصد کل شاغلین زن آموزش و پرورش مناطق محروم را تشکیل می‌دهند.
- ۷- درصد بالای نقش مردان دانشگاه آزاد به نسبت فارغ‌التحصیلان سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی در مناطق محروم استان
- ۸ - مراکزی چون تربیت معلم و ضمن خدمت حتی با شرایط ویژه که برای فارغ‌التحصیلان خود در ساختار آموزشی ، آموزش و پرورش ایجاد کرده‌اند و مستقیم پس از تحصیل، این دسته از افراد جذب آموزش و پرورش می‌شوند، از نظر تعداد شاغلین در مقایسه با دانشگاه آزاد در رتبه پایین تری قرار دارند.
- ۹- نسبت زنان به مردان در بین فارغ التحصیل دانشگاه آزاد اسلامی در ساختار آموزشی آموزش و پرورش مناطق محروم استان همدان ۶۳٪ می‌باشد یعنی تقریباً تعداد زنان دانشگاه آزاد اسلامی حدوداً دو برابر تعداد مردان این دانشگاه است.
- ۱۰- نسبت زنان به مردان در بین فارغ‌التحصیلان کلیه مراکز آموزش عالی در ساختار آموزشی مناطق محروم استان همدان بیانگر نزدیک شدن تعداد شاغلین زن به تعداد شاغلین مرد است.
- ۱۱- سهم فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد اسلامی به تفکیک مقطع تحصیلی در ساختار آموزشی مناطق محروم استان بیانگر نقش غالب فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد در مقایسه با سایر دانشگاه‌ها است.
- ۱۲- تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی در مسیر توسعه و تامین نیروی انسانی مورد نیاز در مناطق محروم جایگاهی بی‌بدیل و قابل توجه دارد.
- ۱۳- نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ایجاد یک تحول ساختاری و نظام‌مند در حضور زنان در عرصه اجتماعی و فرهنگی بسیار قابل توجه و چشمگیر بوده است.

منابع

- ۱- اطلاعات و آمار آموزش و پرورش منطقه سردرود- دمق، ۸۴-۸۵
- ۲- اطلاعات و آمار آموزش و پرورش منطقه فامنین، ۸۴-۸۵
- ۳- اطلاعات و آمار آموزش و پرورش منطقه فیروزان، ۸۴-۸۵
- ۴- اطلاعات و آمار آموزش و پرورش منطقه قهاوند(شراء)، ۸۴-۸۵
- ۵- اطلاعات و آمار آموزش و پرورش منطقه گل تپه، سال تحصیل سال تحصیلی ۸۴-۸۵
- ۶- بیابانی، جهانگیر ۱۳۸۲، بررسی علل و عوامل بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، اولین همایش اشتغال و نظام آموزشی علمی دانشگاه تربیت معلم، ۲۹ و ۳۰ شهریور ماه، ص. ۴۴
- ۷- پرداختچی، محمدحسن، ۱۳۷۳، نقش و کارکرد و ارتباطات در سازمان و مدیریت، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، شماره پانزدهم.
- ۸- حمیم، سلیمان، ۱۳۷۲، فرهنگ کوچک انگلیسی-فارسی، تهران، انتشارات فرهنگ معاصر، ص. ۱۸-۱۳
- ۹- رحمانی، محمد، ۱۳۸۵، مطالعه توزیع فضایی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، طرح درون دانشگاهی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، ص. ۱۴
- ۱۰- سازمان آمار آموزش و پرورش استان همدان ۱۳۸۵، اطلاعات و آمار آموزش و پرورش
- ۱۱- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۸۵.
- ۱۲- سهامی، سیروس. ۱۳۴۷. جغرافیای انسانی، تهران، انتشارات رایزن . ۵۶۰ صفحه.
- ۱۳- شکوهی، غلامحسین، ۱۳۷۸، تعلیم و تربیت و مراحل آن، تهران، به نشر. ۲۲۴ صفحه.
- ۱۴- طوسی، محمد علی و همکاران، ۱۳۷۷، اداره ی امور کارکنان و مدیریت انسانی، چاپ هشتم. تهران، مؤسسه علمی آموزش و پژوهش مدیریت برنامه ریزی، ۶۳۱ صفحه.

- ۱۵- عمید، حسن، ۱۳۶۰، فرهنگ فارسی، جلد دوم، تهران، انتشارات امیرکبیر، ص. ۵۱
- ۱۶- قره باغیان، مرتضی، ۱۳۹۰، اقتصاد رشد و توسعه، تهران، نشر نی، ۵۱۸ صفحه.
- ۱۷- محمودآبادی نور آبادی، وحید، ۱۳۷۳، آموزش برای توسعه، مجله اطلاعات سیاسی و اقتصادی، شماره ۸۰-۷۹: فروردین و اردیبهشت، ص. ۱۱۱-۱۱۳.
- ۱۸- مدنی پور، نادیا، ۱۳۸۵، نگاهی به اشتغال زنان، مجله سیاسی اجتماعی زن و توسعه، شماره ۱۷۴
- ۱۹- مرکز آمار ۱۳۸۵
- ۲۰- موحدی، بهناز، ۱۳۸۵، زنان و اشتغال در جمهوری اسلامی، مجله زن و توسعه، شماره ۱۷۶: ص. ۲۲-۳۶
- ۲۱- ناجی راد، محمدعلی، ۱۳۸۵، موانع مشارکت زنان در فعالیتهای سیاسی و اقتصادی ایران پس از انقلاب اسلامی، مجله دانش پژوهان، شماره ۹: پاییز و زمستان، ص. ۳۵۶
- ۲۲- نراقی. یوسف، ۱۳۷۴، توسعه و کشورهای توسعه نیافته، تهران، انتشارات دانش. ۲۴۸ صفحه.
- ۲۳- نقیب زاده، میرعبدالحسین، ۱۳۸۹، نگاهی به فلسفه ی آموزش و پرورش، تهران، انتشارات طهوری. ۲۳۲ صفحه.
- ۲۴- daneshnameh.roshd.ir
- ۲۵- www.Asriran.cam